

UVODNA BESEDA

Po uspehah kolokvijih, ki so obravnavali paleolitsko (*Arh. vestnik* 18 [1967] 225—307), neolitsko oz. eneolitsko (v tem letniku *Arh. vestnika*) in latensko obdobje (*Arh. vestnik* 17 [1966] 145—426), čas rimske nadvlade (*Arh. vestnik* 19 [1968]) in prva stoletja slovenske naselitve (*Arh. vestnik* 21-22 [1970-71] 5—225), je halštatski kolokvij v Novem mestu, ki ga na tem mestu objavljamo, sistematično nadaljeval delo, s katerim želi Slovensko arheološko društvo pregledati stanje v svoji stroki.

Kolokvij je želel na eni strani dopolniti podobo halštatskega obdobja v Sloveniji, kot je bila načrtovana ob priliki VI. kongresa Arheološkega društva Jugoslavije v Ljubljani (*Arh. vestnik* 15-16 [1964-65] 21—64), na drugi pa dati polno možnost, da se soočimo z aktualnimi problemi halštatske arheologije. Temu je bil prilagojen tudi program. V prvem delu smo dobili pregled posameznih slovenskih pokrajin v halštatskem obdobju in s tem načrtno dopolnilo že omenjenega orisa, ki je bil zgrajen pretežno na gradivu Dolenjske. Predloženi so bili rezultati novih izkopavanj (Ljubljana-SAZU, Tolmin, Križna gora), ki so z novim gradivom ne samo izpolnili naše znanje, ampak tudi odprli nove probleme. Razumljivo je, da je v tem delu pripadlo posebno mesto Novemu mestu, našemu gostitelju, ki je lahko pokazalo nove spomenike situlske umetnosti, umetnosti, v kateri po pravici vidimo ustvarjalni vrh v prostoru in času. Poročila o knežjih grobovih iz Kaptola pri Slavonski Požegi na robu vzhodnoalpskega območja in iz Villingna v zahodnem halštatskem krogu so omogočila koristne primerjave jugovzhodnega alpskega prostora z istočasnimi halštatskimi kulturnimi krogi. V debato je bila predložena tudi na novo orisana halštatska provinca v južnopanonskem prostoru (Bosutska skupina).

Halštatske kulture so rasle na robu mediteranskega sveta, ki je v tem času že zgodovinski, oziroma vstopa v zgodovino. Tako je razumljivo, da pomeni halštatska kultura tudi soočenje zgodovinske in prazgodovinske strukture, zgodovinskega in prazgodovinskega duha, kar je dalo v halštatski kulturi zanimivo sintezo, ki jo najboljše lahko opazujemo v umetnosti in različnih družbenih strukturah, ne najmanj tudi v vojaški oborožitvi. Tudi tem vprašanju, kjer prazgodovinska arheologija še posebej presega svojo zgolj tehnično govorico in se vključuje v zgodovino svojega časa, so bila posvečena tehtna predavanja.

Za sestavni del kolokvija moramo šteti tudi objave novega gradiva, ki sicer niso prišla v sam program kolokvija, v publikaciji pa naj dopolnijo in pomnožijo gradivo, za katerega vsi vemo, kako fragmentarno je še vedno publicirano.

Tako naj bo novomeški kolokvij na eni strani obračun stanja strokovne problematike, hkrati pa tudi čim bogatejši prikaz novega gradiva, ki bo v pomoč pri novih iskanjih.

Posebni uspeh halštatskega kolokvija v Novem mestu je, da je na eni strani združil najmlajši rod raziskovalcev, katerih teme so bile še sad dela v seminarju Arheološkega oddelka Filozofske fakultete v Ljubljani, na drugi pa tudi priznane inozemske strokovnjake, ki sodijo v sam vrh raziskovalcev halštatske kulture.

Halštatski simpozij v Novem mestu je pod okriljem Slovenskega arheološkega društva tehnično pripravil T. Knez, strokovno skupaj s podpisanim. Finančno ga je omogočila Raziskovalna skupnost Slovenije in Skupščina občine v Novem mestu.

Stane Gabrovec